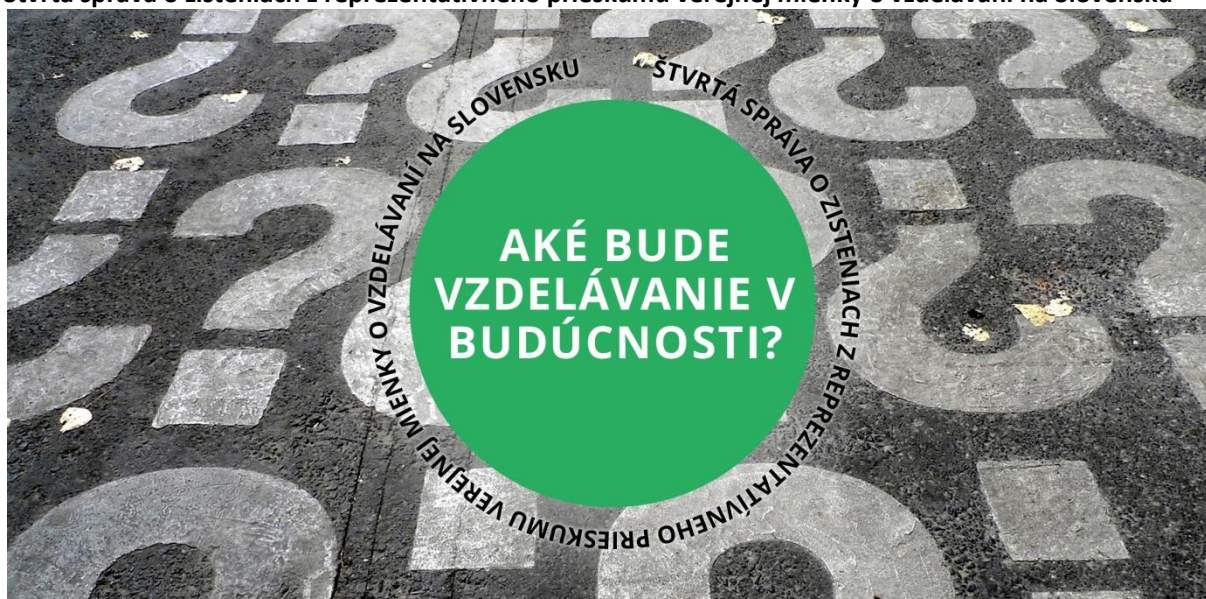

AKÉ BUDE VZDELÁVANIE V BUDÚCNOSTI?

Štvrtá správa o zisteniach z reprezentatívneho prieskumu verejnej mienky o vzdelávaní na Slovensku

Bratislava | 18. jún 2015 – Hodnoty, ktoré ľudia vyznávajú a predstavy, ktoré o budúcnosti majú, ovplyvňujú aj ich pohľad na vzdelávanie. Prieskum verejnej mienky realizovaný v rámci kampane [Chceme vedieť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku](#) zisťoval názory reprezentatívnej vzorky respondentov slovenskej spoločnosti na to, čo prinesie budúcnosť, čo bude dôležité pre šťastný život a aký vplyv bude mať štát na životy ľudí a aj na podobu vzdelávania.

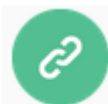
Čo bude dôležité o 25 rokov?

Ľudia očakávajú, že život v budúcnosti bude ešte rýchlejší a náročnejší. Preto **za najdôležitejšie schopnosti človeka označujú rýchle prispôsobovanie sa zmenám a využívanie technológií** (zhodne 49%). Treťou najčastejšie označovanou možnosťou bola **schopnosť presadiť sa medzi ostatnými** (40%) ([graf 4.1 na zdieľanie](#)).

O tom, že **bude potrebné neustále sa prispôsobovať**, sú najviac presvedčení starší respondenti vo veku 55-65 rokov (62%). Zároveň platí, že so zvyšujúcim sa vzdelaním stúpa aj podiel ľudí, ktorí tomu pripisujú dôležitosť. Vo výraznejšej miere sa k tomu prikláňajú aj podnikatelia (67%) či dôchodcovia (65%), oproti napríklad nezamestnaným či študentom (zhodne 45%).

Z ďalších požiadaviek, ktoré budú na ľudí kladené, tretina respondentov označila **schopnosť vedieť sa za každých okolností vynásť** (34%), **mať blízkych ľudí, na ktorých sa dá spoľahnúť** (32%) a **mať dobrú prácu** (32%).

Vynaliezavosť relatívne najzriedkavejšie označovali starší ľudia vo veku 45-54 a 55-65 rokov. Naopak, najčastejšie ju volili študenti, z ktorých ju označila takmer polovica (49%).

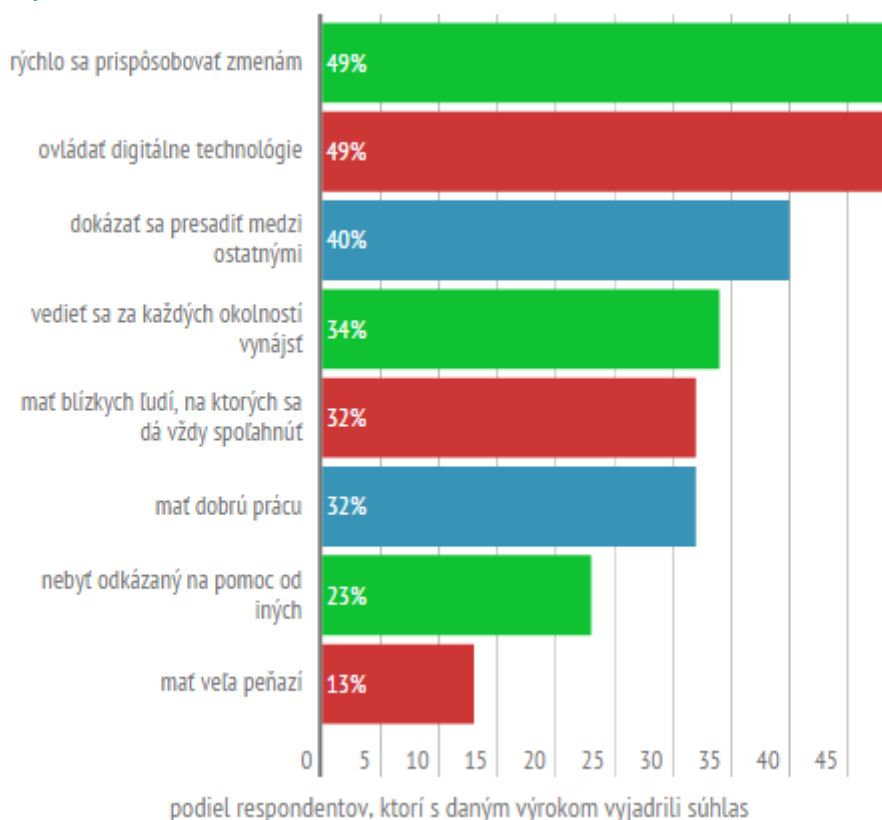

“ ”

Zuzana Zimenová z tímu kampane to vysvetľuje tým, že mladšia a staršia generácia si pod flexibilitou očividne predstavujú niečo iné ([audio na stiahnutie](#)). „Starší ľudia viac hovoria o prispôbovaní sa, teda o potrebe meniť seba pod vplyvom meniacich sa okolností a podmienok. Mladšia generácia je sebavedomejšia a prikláňa sa k vynaliezavosti, teda skôr k prispôbovaniu okolia svojim potrebám a požiadavkám.“

GRAF 4.1 | ČO BUDE PODĽA VEREJNOSTI DÔLEŽITÉ O 25 ROKOV?

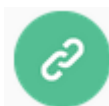
Zdroj: chcemevedietviac.sk | TNS Slovakia pre kampaň Chceme vedieť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku

Možnosť **spoľahnúť sa na blízkych ľudí** bude aj naďalej veľmi dôležitá. Označovali ju respondenti naprieč všetkými generáciami, ľudia s rôznym vzdelaním, z rôzne veľkých sídel a s rôznymi príjmami.

Nebyť odkázaný na pomoc od iných bude dôležité iba podľa pätiny (23%) respondentov, pričom so zvyšujúcim sa vzdelaním dôležitosť tejto požiadavky klesá. Označila ju vyše tretina (35%) respondentov so základným vzdelaním, no menej než pätina (19%) vysokoškolských absolventov. To zrejme súvisí aj s tým, že **mať veľa peňazí** bude podľa opýtaných najmenej dôležité zo všetkých možností. Myslí si to len niečo vyše desatina (13%) respondentov, pričom čím starší a vzdelanejší sú, tým menej sú o tom presvedčení.

fb.com/chcemevedietviac

www.chcemevedietviac.sk

vsetci@chcemevedietviac.sk

Akú budúcnosť si želáme?

Predstavy o tom, čo bude, môžu, no nemusia korešpondovať s tým, čo si ľudia naozaj želajú. To sa potvrdilo aj na [verejných a školských workshopoch](#) realizovaných v rôznych kútoch Slovenska v rámci kampane Chceme vedieť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku. Mnohí účastníci v odpovediach na otázky o budúcnosti bojovali s dilemou, či povedať, čo podľa nich bude alebo čo si želajú, aby bolo.

“ ”

Peter Drál z kampaňového tímu hovorí, že u niektorých ľudí preváži skepsa a budúcnosť opisujú v protiklade k tomu, čo sami chcú. Iní odpovedajú podľa svojich preferencií a želaní ([audio na stiahnutie](#)). „Na každom školskom workshope žiaci najprv budúcnosť vykresľovali vo veľmi negatívnom svetle. V istej chvíli však sami prišli s tvrdením, že to tak nemusí byť, ak sa zmeníme alebo sa o zmenu aspoň pokúsime. U dospelých bol optimizmus a pesimizmus v predstavách o budúcnosti o čosi vyváženejší, no pri zamýšľaní sa nad možnosťami zmeny zaznievalo viac skeptických hlasov ako u žiakov.“

Napriek náročnosti doby a potrebe flexibility budú pre šťastný život stále dôležité **dobré medziľudské vzťahy a silné väzby v najbližšom okolí**. S tým sa stotožnilo najviac respondentov (55%) bez ohľadu na vek, vzdelanie či výšku príjmu. **Schopnosť postarať sa o seba** (51%) a **slobodné napĺňanie vlastných záujmov a potrieb** (47%) dopĺňa trojicu najčastejšie označovaných atribútov šťastného života v budúcnosti. Zatiaľ čo pri sebestačnosti neboli medzi respondentmi zaznamenané žiadne rozdiely, napĺňanie vlastných záujmov a potrieb častejšie označovali vysokoškolsky vzdelaní (56%).

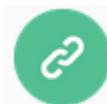
“ ”

„Tri najčastejšie označované podmienky pre šťastný život súvisia s jednotlivcom a jeho najbližším okolím. Na štát a ním poskytovanú starostlivosť sa spolieha menej ľudí, než by sme sa mohli nazdávať. Je otázne, do akej miery je to dôsledkom všeobecnej nedôvery či zlých skúseností so štátom poskytovanými službami a do akej si ľudia jednoducho len chcú život zariadiť po svojom,“ komentuje **Zímenová** ([audio na stiahnutie](#)).

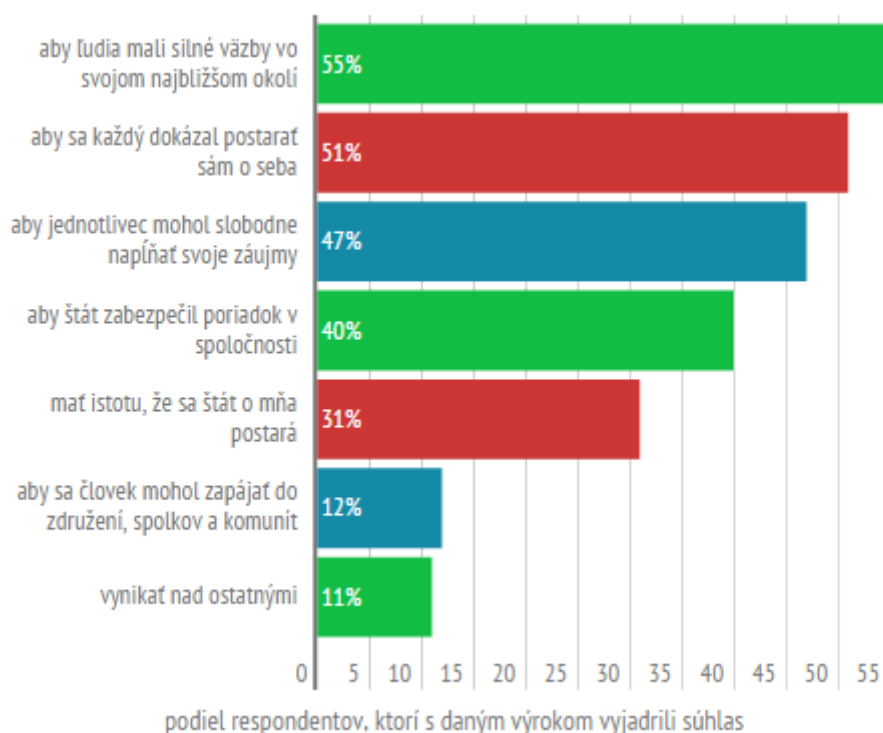

Istotu, že sa o človeka štát postará, keď to bude potrebovať, označila menej než tretina (31%) respondentov, a to bez rozdielu veku. Potrebu takejto starostlivosti najmenej často požadujú ľudia s vysokoškolským vzdelaním.

Omnoho dôležitejšie je pre ľudí ich najbližšie okolie. Rodinný život a priateľské vzťahy budú podľa respondentov pre šťastný život zásadné aj v budúcnosti. Ukazuje sa však, že **zapojenie sa do života komunity, do rôznych spolkov a združení nepatrí medzi podmienky šťastného života**. Označilo ich totiž len 12% respondentov ([graf 4.2 na zdieľanie](#)).

GRAF 4.2 | ČO BUDE PODĽA ĽUDÍ DÔLEŽITÉ PRE ŠŤASTNÝ ŽIVOT O 25 ROKOV?

Zdroj: chcemevedietviac.sk | TNS Slovakia pre kampaň Chceme vedieť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku

“ ”

Ľudia zároveň neočakávajú, že pre šťastný život bude dôležité vynikať nad ostatnými. Táto požiadavka sa objavila len u 11% respondentov. Podľa Eleny Gallovej Kriglerovej z tímu kampane ([audio na stiahnutie](#)) nie je „individuálne presadzovanie sa na úkor ostatných vlastností, ktorá by v našej spoločnosti rezonovala. To sa napokon ukázalo aj pri predstavách o vzdelávaní v základných školách, kde ľudia podporujú spoluprácu a skupinové učenie detí namiesto súťaženia.“

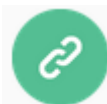
Aký dôležitý bude štát?

Štát bude podľa väčšiny ľudí zohrávať v živote jednotlivca čoraz menšiu rolu, jeho úloha vo vzdelávaní však podľa prevažujúceho názoru pretrvá. Dôležitosť štátu v živote človeka bude klesať podľa dvoch pätín (40%) respondentov a podľa tretiny (34%) bude jeho úloha rovnaká. Väčší vplyv štátu očakáva necelá pätina (19%) respondentov. Študenti a ľudia so základným vzdelaním najčastejšie predpokladajú väčšiu úlohu štátu. Najmenej si to myslia vysokoškolsky vzdelaní, ktorí štátu predpovedajú rovnakú rolu, a taktiež podnikatelia, ktorí najčastejšie označovali menšiu úlohu štátu ([graf 4.3 na zdieľanie](#)).

Úloha štátu špecificky v oblasti vzdelávania bude rovnaká ako dnes (43%) alebo menšia (32%). Väčší vplyv štátu očakáva iba menej než pätina respondentov (17%), k tomuto predpokladu sa prikláňajú najmä ľudia s nižším vzdelaním. Obyvatelia stredne veľkých a veľkých miest predpokladajú menšiu úlohu štátu vo vzdelávaní v kontraste k obyvateľom najmenších obcí. Vo všetkých typoch sídel však najväčšia časť respondentov predpokladá rovnaký vplyv štátu na vzdelávanie, aký má dnes.

fb.com/chcemevedietviac

www.chcemevedietviac.sk

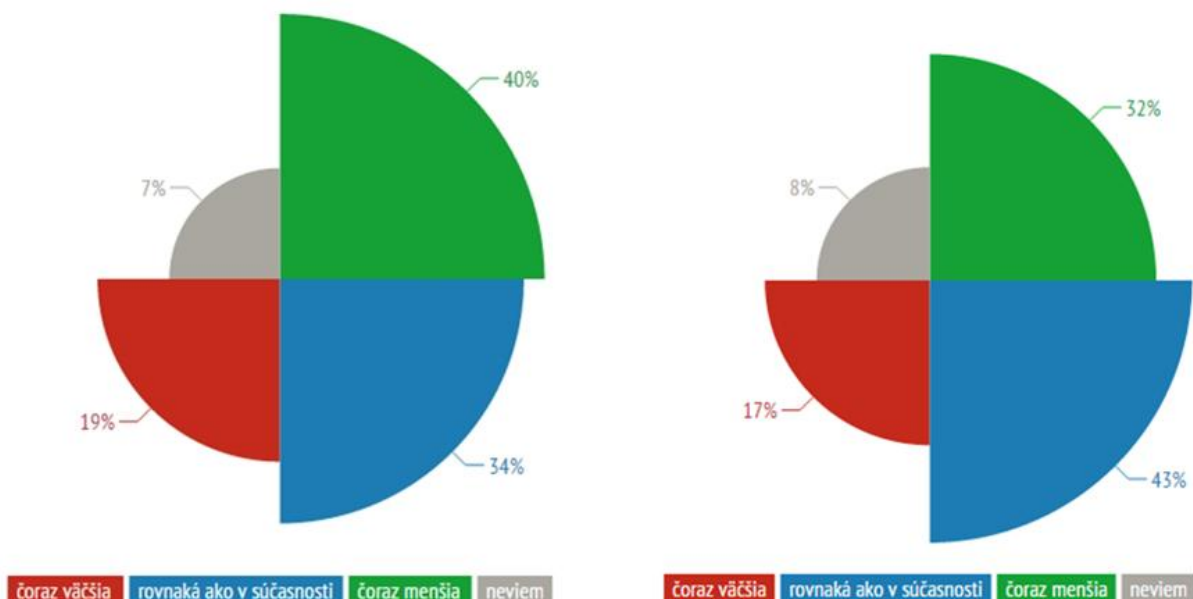

vsetci@chcemevedietviac.sk

GRAF 4.3 | AKÁ BUDE ÚLOHA ŠTÁTU V ŽIVOTE ČLOVEKA A AKÁ VO VZDELÁVANÍ?

úloha štátu v živote človeka

úloha štátu vo vzdelávaní

Zdroj: chcemevedietviac.sk | TNS Slovakia pre kampaň Chceme vedieť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku

V budúcnosti bude vzdelávanie podľa väčšiny respondentov stále povinné (71%), no bude prebiehať na rôznych miestach, nie iba v škole (68%). Vzdelávať sa bude pomocou digitálnych technológií (86%), špecializovane podľa potrieb trhu práce (68%) a budú sa vyžadovať vysoké individuálne výkony (63%) ([graf 4.4 na zdieľanie](#)).

O tom, že vzdelávanie bude prebiehať na rôznych miestach, sú presvedčení najmä zamestnaní ľudia, podnikatelia a študenti. Úzku špecializáciu podľa trhu práce predpokladajú najmä starší respondenti vo veku 45-54 a 55-65 rokov. To, že vzdelávanie bude šité na mieru každému človeku, očakáva vyše tretina (36%) respondentov, no takmer polovica to nepredpokladá (46%). Najstarší respondenti sa k tomuto tvrdeniu priklonili najviac, mladší sú v tomto ohľade výrazne skeptickejší.

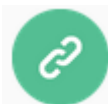
„Mladí ľudia si rovnako ako ostatní uvedomujú náročnosť doby a potrebu vynásť sa za každých okolností. Sú na nich kladené čoraz väčšie nároky, no zároveň im nie sú vytvárané dostatočné podmienky, aby svoj potenciál naplno využili,“ vysvetľuje Kriglerová ([audio na stiahnutie](#)). „Platí to aj o školstve, v ktorom mladých ľudí nepripravujeme na život, ktorý majú pred sebou, ale skôr na život, ktorý máme už aj my, starší, do veľkej miery za sebou.“

Vzdelávanie budúcnosti založené na partnerských vzťahoch taktiež predpokladajú skôr starší respondenti, podnikatelia a dôchodcovia. Najmenej to očakávajú ľudia na rodičovskej dovolenke a študenti, ktorí majú so vzdelávaním každodennú skúsenosť. Tento zdanlivý paradox možno vysvetliť aj tým, že ľudia, ktorí školu skončili dávnejšie, si vďaka zamestnaniu či podnikaniu už zažili aj iné, dynamickejšie vzdelávacie prostredia ako školu. Aj preto si vedia predstaviť odlišné formy učenia,

fb.com/chcemevedietviac

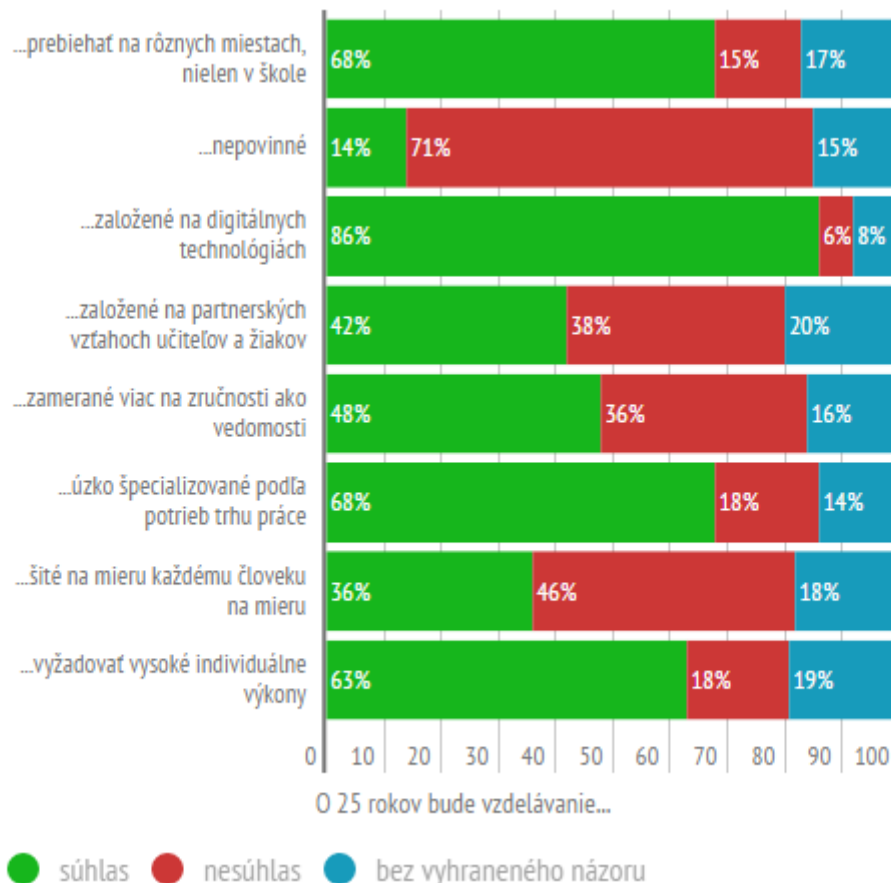
www.chcemevedietviac.sk

vsetci@chcemevedietviac.sk

ktoré viac korešpondujú s potrebami trhu práce aj s celkovými spoločenskými trendmi. Najmladší respondenti takúto skúsenosť zväčša ešte nemajú, a zrejme aj preto sú vo svojich očakávaniach o budúcej podobe vzdelávania skeptickejší.

GRAF 4.4 | AKÉ BUDE PODĽA VEREJNOSTI VZDELÁVANIE V BUDÚCNOSTI?

Zdroj: chcemevedietviac.sk | TNS Slovakia pre kampaň Chceme vedieť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku

Vyznávané hodnoty ovplyvňujú aj predstavy o budúcnosti

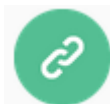
Hodnoty, ktoré ľudia vyznávajú, ovplyvňujú aj to, ako si predstavujú budúcnosť. **Respondenti, ktorí sami seba charakterizovali ako ľudí, čo veria tradičným a osvedčeným postupom, častejšie tvrdili, že vzdelávanie bude v budúcnosti rovnaké a že štát bude v živote človeka a aj vo vzdelávaní zohrávať ešte väčšiu úlohu ako dnes.** Vzdelávanie si podľa nich bude vyžadovať vysoké individuálne výkony a pre šťastný život bude dôležité mať dobrú prácu.

Respondenti, pre ktorých tradičné a osvedčené postupy naopak nie sú dôležité, viac zdôrazňovali potrebu rýchlo sa prispôbovať zmenám. Štát podľa nich bude v živote človeka zohrávať nanajvýš rovnakú alebo skôr menšiu úlohu. Títo respondenti častejšie tvrdili aj to, že pre šťastný život bude dôležité, aby ľudia mohli slobodne naplňovať svoje vlastné záujmy a potreby.

Podľa tých respondentov, ktorí samých seba označili ako ambiciózných, bude vzdelávanie v budúcnosti vyžadovať vysoké individuálne výkony. To, že na zabezpečenie šťastného života bude potrebné mať veľa peňazí, zároveň označovali častejšie ako respondenti, ktorí sa za ambiciózných nepovažujú.

fb.com/chcemevedietviac

www.chcemevedietviac.sk

vsetci@chcemevedietviac.sk

Respondenti, pre ktorých je dôležité načúvať iným ľuďom a snažiť sa im porozumieť aj vtedy, ak s nimi nesúhlasia, za predpoklad šťastného života považujú mať niekoho, na koho sa môžu spoľahnúť. Zároveň si chcú budovať silné väzby aj so širším okolím, v ktorom žijú a zapájať sa do rôznych spolkov a združení. Viac než iní respondenti očakávajú, že v budúcnosti bude vzdelávanie prebiehať na rôznych miestach, založené na partnerských vzťahoch a šité na mieru.

“ ”

Výskum podľa Dráľa ukázal ([audio na stiahnutie](#)), že „ľudia sú vo svojich názoroch konzistentní a minimálne podvedome sa riadia vlastným hodnotovým vnímaním sveta. To však zároveň znamená, že rôzni ľudia majú rozdielne predstavy o správnej podobe vzdelávania. Zmysluplná diskusia o tom, čo by mali školy v budúcnosti ponúknuť, by mala túto rozmanitosť názorov brať do úvahy a zároveň by mala viesť k zhode aspoň na tom najzákladnejšom.“

Respondenti, ktorí si myslia, že o 25 rokov bude dôležité mať blízkych ľudí, na ktorých sa dá spoľahnúť, častejšie uvádzajú, že deti v školách by mali čo najviac času tráviť spoločnými aktivitami a diskusiami. Na druhej strane tí, čo by chceli v škole rozvíjať najmä zručnosti, ktoré deťom umožnia vyniknúť, predpokladajú, že o 25 rokov bude dôležité presadiť sa medzi ostatnými.

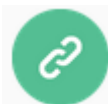
Ľudia, ktorí považujú za dôležitú potrebu vyniknúť, si myslia, že vzdelanie má umožniť presadiť sa v konkurencii ostatných a viesť život podľa vlastných predstáv. Tí, čo by v základnej škole radi videli najmä tímovú prácu a spoločné aktivity, častejšie než ostatní uvádzajú, že vzdelanie má uľahčiť spoluprácu medzi ľuďmi. A napokon tí, podľa ktorých by sa deti v škole mali naučiť veci užitočné pre spoločnosť, vzdelanie vidia najmä ako nástroj na uplatnenie sa na trhu práce.

Zmení sa niečo?

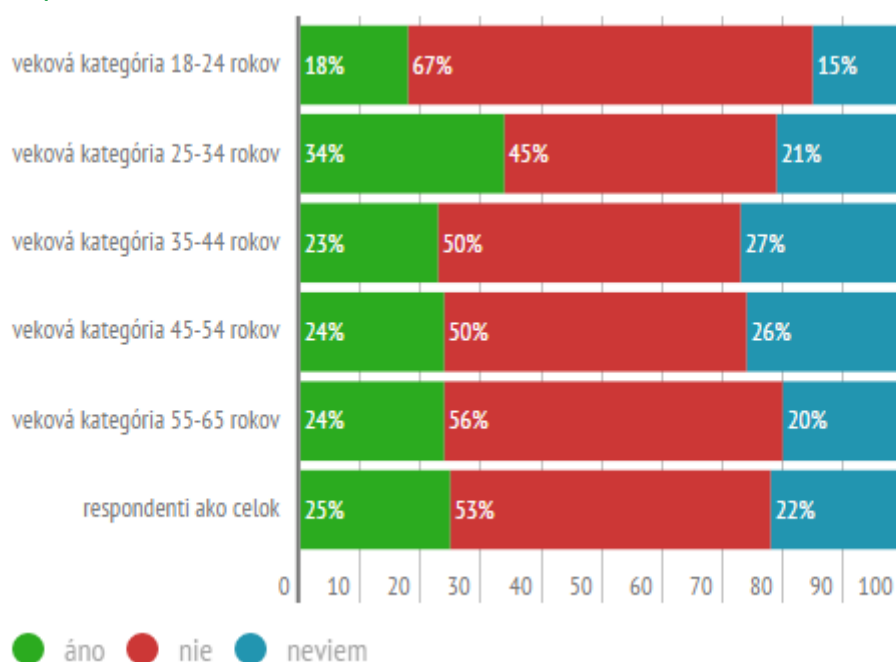
Nadpolovičná väčšina (53%) respondentov si myslí, že vzdelávanie o 25 rokov nebude také, aké ho poznáme dnes. Štvrtina (25%) opýtaných si myslí, že bude rovnaké a pätina (22%) to nevie posúdiť.

O tom, že skepsa nevyhnutne neprichádza s vyšším vekom ani vzdelaním, svedčí aj zistenie, že **o nezmenenej podobe vzdelávania v budúcnosti sú najviac presvedčení respondenti vo veku 25-34 rokov, z ktorých si to myslí až tretina.** Ostatné vekové skupiny predpokladajú inú podobu vzdelávania, pričom u najmladších respondentov je toto očakávanie artikulované najsilnejšie (67%) ([graf 4.5 na zdieľanie](#)). V budúcnosti bude vzdelávanie iné podľa väčšiny ľudí so základným (64%) aj vysokoškolským vzdelaním (61%).

Najnižšie príjmové kategórie, nezamestnaní a ľudia na rodičovskej dovolenke zmeny očakávajú najmenej. Ľudia s vyšším príjmom, zamestnaní, podnikajúci a aj dôchodcovia si skôr myslia, že sa vzdelávanie zmení. Najsilnejšie sú o tom presvedčení študenti, z ktorých to predpokladajú až tri štvrtiny (76%).

GRAF 4.5 | BUDE VZDELÁVANIE O 25 ROKOV ROVNAKÉ AKO V SÚČASNOSTI?

Zdroj: chcemevedietviac.sk | TNS Slovakia pre kampaň Chceme vedieť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku

AUTORI SPRÁVY

Zuzana Zimenová

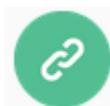
Peter Drál

Elena G. Kriglerová

fb.com/chcemevedietviac

www.chcemevedietviac.sk

vsetci@chcemevedietviac.sk

O PRIESKUME

Agentúra TNS Slovakia uskutočnila v dňoch 22. 4. – 5. 5. 2015 reprezentatívny prieskum verejnej mienky online metódou. Výberový vzorku tvorilo 1000 respondentov, ktorí reprezentujú populáciu Slovenska z hľadiska pohlavia, veku (18 - 65 rokov), vzdelania, veľkostných kategórií sídiel a krajského členenia.

Za pomoc pri analýze dát z prieskumu ďakujeme **Jane Kadlečíkovej** z Centra pre výskum etnicity a kultúry.

O KAMPANI

Kampaňou [Chceme vedieť viac o vzdelávaní na Slovensku](#) vyjadruje občianske združenie Nové školstvo vôľu zintenzívniť verejnú diskusiu o vzdelávaní a snahu posilniť hlas detí, rodičov a odbornej verejnosti v procese reformy školstva. Zámery kampane nám pomáhajú naplňovať naši partneri, kolegovia z Nadácie Milana Šimečku a z Centra pre výskum etnicity a kultúry. Postupne sa [k iniciatíve pridávajú](#) aj ďalší jednotlivci a organizácie, ktorí nás v našej práci podporujú a pomáhajú nám ju realizovať.

KAMPAŇ REALIZUJE

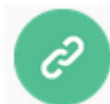

KAMPAŇ PODPORUJÚ

Nadácia
Orange

fb.com/chcemevedietviac

www.chcemevedietviac.sk

vsetci@chcemevedietviac.sk